

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3" มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางระดับสถิติที่ระดับ .05
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางระดับสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านแนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การพัฒนาจิตพิสัยตามแนวคิดของแครทไวล กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
 - 1.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
2. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดช่างเหล็ก สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดช่างเหล็ก สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 30 คน

4. การสร้างแผนการจัดกิจกรรม

สร้างแผนการจัดกิจกรรมขึ้น 48 แผน ให้สอดคล้องกับหัวข้อกิจกรรมและความคิดรวบยอดที่ตั้งขึ้นตามกระบวนการของแคทวอล โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนจะจัดตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์ที่แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ขั้นปูพื้นฐานประสบการณ์ ช่วงที่ 2 ขั้นปฏิบัติการอ่าน (การอ่านในใจและการทำกิจกรรมการอ่าน) และช่วงที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แบบวัดนิสัยรักการอ่าน จำนวน 30 ข้อ มีระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.3 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.7 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86

5.2 แบบรายงานพฤติกรรมการอ่านตนเอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91

5.3 แบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครอง จำนวน 20 ข้อ

6. วิธีดำเนินการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้บริหารโรงเรียนวัดช่างเหล็ก สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

6.2 ให้นักเรียนทำแบบวัดนิสัยรักการอ่านและแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของตนเองก่อนการทดลอง

6.3 นำแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครองให้ครูและผู้ปกครองของนักเรียนตอบก่อนการทดลอง

6.4 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน จำนวน 48 แผน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามการดำเนินกิจกรรมของการทดลองเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี เวลา 14.00-15.00 น. รวมเวลาทั้งหมดในการทดลอง คือ 48 ชั่วโมง

6.5 หลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบวัดนิสัยรัก

การอ่าน และแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของตนเองฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง

6.6 นำแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครองของนักเรียนทำหลังการทดลองซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ทำก่อนทดลอง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

7.2 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของตนเองก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

7.3 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

7.4 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สามารถพัฒนาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สามารถพัฒนาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนรายงานพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยผู้ปกครองหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สามารถพัฒนาพฤติกรรมการอ่าน ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์ พบว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยสามารถแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูง กว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งอาจอธิบายด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามแนวคิดของแครทไวลและคอมส์ซึ่งจัดทำ ขึ้นในครั้งนี มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองได้รับการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดย นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 สัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ดังที่ แฮริส (Haris, 1986) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิด ความชำนาญจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการอ่าน และศรีวิรัตน์ เ็จกลิ่นจันทร์ (2545) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นได้เองนั้นยากมาก ถ้าไม่ได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังให้รักการอ่านจน เป็นนิสัย ด้วยเหตุผลว่า การอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่การอ่านเป็นทักษะที่ ต้องฝึกฝน ต้องอ่านมาก ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน

1.2 บทอ่านต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการทดลองเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งนี ผู้วิจัยนำมาจากนิทาน เรื่องสั้น สารคดี หนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งคัดเลือกโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักการพิจารณาหนังสือ และความสนใจในการอ่านของ เด็กแต่ละวัยจากนักการศึกษาต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์หาความยากง่ายตามสูตรของฟราย (Fry) ให้ระดับความยากง่ายของบทอ่านที่นำมาใช้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมทดลองมีความสนใจ

อยากอ่าน กระตือรือร้นที่จะอ่าน และอ่านด้วยความเพลิดเพลิน เนื่องจากบทอ่านต่าง ๆ อยู่ในระดับที่ไม่ยากและง่ายเกินไป ดังนั้นการเลือกบทอ่านในการทดลองครั้งนี้จึงสอดคล้องกับ ไพพรรณ อินทนิล (2546) ที่กล่าวว่า หนังสือในโลกนี้มีอยู่มากมาย แต่ควรเข้าใจความต้องการของเด็กแต่ละวัย รู้จักเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กตลอดไป และสอดคล้องกับ จิววรรณ คูหาภินันท์ (2545) ที่ให้ความเห็นว่า การจะส่งเสริมและฝึกฝนให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ครูควรจัดกิจกรรมและหาหนังสือที่ตรงกับความสนใจและความสามารถในการอ่านของเด็ก และบุชและ ฮิวเนอร์ (Bush and Huebner, 1970) ที่ได้กล่าวว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยย่อมแตกต่างกัน การจัดหาหนังสือให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการตามวัยของเด็ก จะทำให้เด็กสนใจอ่านและรักการอ่านมากขึ้น

1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนตลอดระยะเวลาของการทดลองในครั้งนี้ได้จัดทำขึ้นตามแนวคิดการพัฒนากิจกรรมจิตพิสัยของแคทรโวล ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยขั้นตอนของกระบวนการของแคทรโวล มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการให้นักเรียนเป็นผู้รับ ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 (กิจกรรมครั้งที่ 1-4) เป็นขั้นที่สร้างให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน มีความสนใจและเพลิดเพลินในการอ่าน โดยผู้วิจัยจัดให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกอ่านบทอ่านที่เป็นนิทาน ซึ่งมีความน่าสนใจและมีเนื้อหาเหมาะกับวัยของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตว่า นักเรียนแสดงความสนใจเมื่อผู้วิจัยแนะนำนิทานเรื่องต่าง ๆ ไปให้เลือกอ่าน และเมื่อนักเรียนเลือกอ่านบทอ่านแล้ว นักเรียนแสดงความตั้งใจอ่านและอ่านอย่างเพลิดเพลิน สอดคล้องกับ จินตนา ไบกาชุยี่ (2534) ที่กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของนักเรียนอายุ 8-9 ปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ว่าชอบอ่านนิทาน เทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน นิทานตำนาน นอกจากนี้หลังจากที่นักเรียนได้อ่านนิทานแล้ว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เล่นเกมแข่งขันตอบคำถามจากเรื่องที่ได้อ่าน ผู้วิจัยสังเกตได้ว่านักเรียนมีความสนุกสนานและเพลิดเพลินในการแข่งขันเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ จิววรรณ คูหาภินันท์ (2545) ที่กล่าวว่า เกมการอ่านต่าง ๆ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านเพิ่มมากขึ้น ทำให้เด็กได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 (กิจกรรมครั้งที่ 4-8) เป็นขั้นที่นักเรียนได้รับการฝึกให้รู้จักการถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ความคิดที่ตนได้รับจากการอ่าน กิจกรรมที่จัดขึ้นในขั้นนี้ ได้แก่ การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน การวาดรูปจากเรื่องที่อ่าน การแนะนำหนังสือ การอภิปราย จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนตั้งใจอ่านและให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ มณีรัตน์ สุขไชติรัตน์ (2537)

ที่ได้เสนอแนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านด้วยแนวทางการสอนแบบบูรณาการและแนวทางการใช้ประสบการณ์ทางภาษา จากแนวทางนี้ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย อภิปราย และเล่าเรื่องจากที่อ่านให้ผู้อื่นฟัง โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ

ขั้นที่ 3 ขั้นรู้จักคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 3-4 (กิจกรรมครั้งที่ 9-16) เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายและเสนอข้อสรุปร่วมกันว่าบทอ่านนั้น ๆ มีคุณค่าและให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านทำให้ผู้อ่านรอบรู้ การอ่านทำให้ทันเหตุการณ์ การอ่านทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และการอ่านทำให้ผู้อ่านสามารถนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญ ควรกระตุ้นให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการอ่าน และรู้จักแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากการอ่านหนังสือ ทั้งนี้ย่อมจะช่วยทำให้ผู้อ่านอยากอ่านและมีนิสัยรักการอ่านต่อไปได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบการมีนิสัยรักการอ่าน ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 5-8 (กิจกรรมครั้งที่ 17-32) เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนรับรู้ถึงลักษณะของการเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ทั้งด้านการอ่านอย่างสม่ำเสมอด้วยความพึงพอใจ และการเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นในขั้นนี้ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การโต้วาที การเล่าเรื่อง การประกวดแต่งคำขวัญและเขียนเรียงความ การแข่งขันเป็นผู้ประกาศข่าว จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า นักเรียนแสดงถึงความสามารถในการจัดระบบของการเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและแสดงการปฏิบัติตนสมกับเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านอย่างเห็นได้ชัด

ขั้นที่ 5 ขั้นส่งเสริมคุณลักษณะนิสัยรักการอ่าน ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 5-8 (กิจกรรมครั้งที่ 33-48) เป็นขั้นที่ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านในชีวิตประจำวันของตนเอง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นในครั้งนี้ ได้แก่ การแข่งขันเกมแฟนพันธุ์แท้ และการจัดทำนิตยสาร ซึ่งการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นว่า นักเรียนได้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านทั้งทางด้านการอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอด้วยความพึงพอใจและการเห็นความสำคัญของการอ่านอย่างเป็นประจำ ดังที่ ทวีศักดิ์ เดชาเลิศ (2528) ได้กล่าวว่า การที่ครูจัดประสบการณ์การอ่านต่าง ๆ ให้เด็กได้รับตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน และมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง จะช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของแคทโวลจะเห็นได้ว่าทำให้นักเรียนมีคะแนนนิสัยรักการอ่านสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จึงจัดได้ว่าขั้นตอนตามแนวคิดของแคทโวลเป็นขั้นตอนที่พัฒนานิสัยรักการอ่านได้ ดังที่ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545) กล่าวว่า ครูควร

จัดกิจกรรมตามแนวคิดของแคทโวล เพื่อให้เด็กได้รู้คุณค่าของการอ่าน เน้นให้เด็กได้เห็นลักษณะของการเป็นผู้รับ การเป็นผู้ตอบสนอง การรู้จักค่านิยมต่างๆ รู้จักวิธีการจัดความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ และการเห็นประโยชน์ของความรู้ที่ตนได้รับ สิ่งเหล่านี้ย่อมช่วยสร้างความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็ก

1.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในแต่ละวันจัดขึ้นตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์ ซึ่งกระบวนการนี้สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์ยึดแนวคิดของการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นหลัก (Literature-Based) และได้นำบทอ่านที่จัดสรรขึ้นสำหรับเด็กมาใช้ในการสอนอ่าน ดังที่ ไวส์แมน (Wiseman, 1992) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กควรประกอบด้วยเรื่องที่น่าสนใจและเร้าใจ กระตุ้นให้เกิดการคิดและความสนใจการอ่าน และพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการอ่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บอสมา (Bosma, 1981) ที่ได้ศึกษาผลการนำวรรณกรรมเด็กประเภทนิทานพื้นเมืองไปใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนเกรด 6 พบว่า นักเรียนสนใจในการอ่านวรรณกรรมมากขึ้น

2) กิจกรรมตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์ ขึ้นปฏิบัติการอ่าน ช่วงแรกคือการอ่านในใจ ครูให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือหรือบทอ่านต่าง ๆ โดยมีการเลือกด้วยตนเองหรือเลือกอ่านตามที่กลุ่มกำหนด ในขั้นนี้เปิดโอกาสให้กลุ่มนักเรียนได้ลงคะแนนเลือกอ่านหนังสือที่ตนชอบ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกกระตือรือร้นอยากอ่านมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของไซรอก (Cyrog, 1962) ดูกี (Duky, 1968) และแครชเชน (Krashen, 1985) อ้างถึงใน คอกซ์และซาริลโล (Cox and Zarillo, 1993) ที่พบว่า การเลือกอ่านด้วยตนเองเป็นวิธีการที่ดีที่ช่วยให้นักเรียนมีคะแนนการอ่านสูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนอีกด้วย ดังที่ ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2536) ได้กล่าวว่า การที่เด็กไม่มีสิทธิเลือกหนังสืออ่านเอง ทำให้เด็กรู้สึกเบื่อและไม่อยากอ่านอีกต่อไป ทำนองเดียวกับ คันทิงแฮม ฮอลล์ และซิงมอน (Cunningham, Hall and Defree, 2003) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกบทอ่านที่จะอ่านด้วยตนเอง เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเรื่องที่อ่าน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวิธีการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนต่อไป และไพพรรณ อินทนิล (2546) ที่กล่าวว่า เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือ แล้วสนุก มีความสุข ก็อยากจะอ่านเรื่อย ๆ เป็นกุศโลบายง่าย ๆ แต่ได้ผล ทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

สำหรับกิจกรรมตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการของคอมส์ชั้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในขั้นนี้ครูและนักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านที่ได้ปฏิบัติและบทอ่านที่อ่าน หลังจากนั้น ครูได้ให้นักเรียนบันทึกการอ่าน ระหว่างนี้นักเรียนคนใดมีปัญหาในการอ่านสามารถปรึกษาครูได้ นอกจากนี้ บางครั้งในขั้นนี้มีการวางแผนการเรียนในการทำกิจกรรมครั้งต่อ ๆ ไป และทำให้นักเรียนได้ข้อสรุปต่าง ๆ เช่น การอ่านทำให้เราได้รับความเพลิดเพลิน การอ่านมีประโยชน์มากมาย การเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่านควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2545) กล่าวว่า การอภิปรายแลกเปลี่ยนกันเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลายซึ่งย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น และฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545) เสนอว่า ในการอภิปราย ผู้ร่วมอภิปรายย่อมช่วยกันเน้นจุดสำคัญให้เห็น และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นการเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้เปลี่ยนเจตคติได้ ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้แนวความคิดใหม่และเกิดความรู้สึกใหม่ขึ้นมา ซึ่งในที่สุดย่อมกลายเป็นเจตคติที่ต้องการจะปลูกฝังได้

แม้ในปัจจุบันจะยังไม่มียานวิจัยที่พบว่ากระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทำให้นิสัยรักการอ่านสูงขึ้นได้ แต่มีงานวิจัยที่พบว่ากระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการทำให้ความสนใจ ทักษะคิดหรือเจตคติในการอ่านสูงขึ้นได้ ซึ่งความสนใจ ทักษะคิดหรือเจตคติในการอ่านเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาเป็นนิสัยรักการอ่านได้ ดังผลการวิจัยของวิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่าน พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 มีความสนใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเครทเซลและฮูเชิน (Kletzein and Hushion, 1992) ที่ได้สอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการแล้ววัดเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 10 ที่เรียนอ่อน พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น และความสามารถในการอ่านของนักเรียนก็สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกรีย (Greer, 1994) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องผลของการกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการต่อการพัฒนาเจตคติในการอ่าน โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 5 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองซึ่งครูสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการชอบเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฮวิตและคณะ (Hewitt and Others, 1996) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาให้นักเรียนที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำด้วยกระบวนการอ่านแบบปฏิบัติการกับนักเรียนเกรด 1 เกรด 2 และเกรด 3 ที่มีทักษะการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะความเข้าใจในการอ่านดีขึ้นและเจตคติต่อการอ่านดีขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแครทโวลและคอมส์สามารถพัฒนาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 กระบวนการตามแนวคิดของแครทโวลและคอมส์ที่นำมาใช้เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ซึ่งเป็นการจัดสภาพการณ์ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากกว่าผู้สอนในการร่วมทำกิจกรรมอย่างเต็มตัว ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังที่ วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540) กล่าวว่า กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่การเลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง การร่วมทำกิจกรรมการอ่าน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล ในการแสดงความคิดเห็น และได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (cognitive) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (affective) และด้านทักษะ (psychomotor) นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2545) ชี้แจงว่า การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มตัวย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งนั้นได้ดี

2.2 กระบวนการตามแนวคิดของแครทโวลและคอมส์ที่นำมาใช้ในการจัดเพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านในครั้งนี้ ได้นำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ มาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมโดยเลือกจากรูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของ จิววรรณ คูหาภินันท์ (2545) รัตพร ชังธาดา (2531) สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531) และแมนมาส ขวลิต (2544) ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นำมาใช้จัดในครั้งนี้ ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่อง การแนะนำหนังสือ การเสนอหนังสือ การเล่นเกมและการทายปัญหา การแข่งขันเกี่ยวกับการอ่าน การแสดงบทบาทสมมติ การวาดรูปจากเรื่องที่อ่าน การสร้างสรรค์ผลงาน การทำนิยายสาร การโต้วาที และการอภิปราย เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งมีมากมาย หลากหลาย และสนุกสนาน ทำให้นักเรียนมีความสนใจอยากอ่าน กระตือรือร้นที่จะอ่าน และมีพฤติกรรมรักการอ่านมากขึ้น ดังผลการวิจัยที่พบว่า คะแนนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับจิววรรณ คูหาภินันท์ (2545) ซึ่งกล่าวว่า การทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง เป็นแรงจูงใจที่ช่วยในการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างเจตคติให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี และเกมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านเพิ่มมากขึ้น ทำให้เด็กได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามแนวคิดของแครทโวลและคอมส์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนบันทึกการอ่านทุกวัน โดยบันทึกหลังจากที่นักเรียนได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นกันแล้วในชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สำหรับในวันที่นักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างน้อยวันละ 1 เรื่องพร้อมทั้งบันทึกสรุปประเด็นสำคัญของบทอ่านด้วย โดยนักเรียนที่บันทึกการอ่านได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัล "ยอดนักอ่าน" และนักเรียนที่อ่านได้มากที่สุดจะได้รางวัล "สุดยอดนักอ่าน" ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่าในแต่ละวันนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านมาก พร้อมทั้งเขียนบันทึกสรุปบทอ่านด้วย ซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537) ที่กล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้กระทำมีความคล่องแคล่วสามารถทำสิ่งนั้นได้ดี เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร และดังที่ จิวีวรรณ คุณาภินันท์ (2545) กล่าวว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็น "การจูงใจ" และการแข่งขันเป็น "สิ่งเร้า" โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีรางวัลเป็น "สิ่งล่อ" กิจกรรมการแข่งขันจะช่วยในการพัฒนาการอ่านได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตจากการวิจัย

ข้อสังเกตจากการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทโวลและคอมส์ นอกจากจะเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านแล้ว ยังได้พัฒนานักเรียนในทักษะศิลปะภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด เขียน กล่าวคือ สำหรับทักษะการฟังนั้น เมื่อครูได้เล่าเรื่อง นักเรียนได้ฝึกมารยาทในการฟัง ฝึกทักษะการจับใจความเพื่อตอบคำถาม ฝึกการฟังจับประเด็นต่าง ๆ ของผู้ร่วมอภิปรายที่พูดแสดงความคิดเห็น ด้านทักษะการพูด ได้แก่ การที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสออกมาพูดหน้าชั้นเรียน เช่น การพูดเล่าเรื่อง การแนะนำหนังสือ การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายด้วยการพูดและแสดงความคิดเห็น นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดรวมทั้งฝึกการกล้าแสดงออก ส่วนทักษะการเขียน นักเรียนได้ฝึกเขียนบันทึกการอ่านทุกวัน ทำให้ได้เรียนรู้และรับคำแนะนำในการแก้ไขข้อผิดพลาดจากการเขียน

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทโวลและคอมส์ทำให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม โดยได้ร่วมกันทำงานทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การอ่าน ได้แก่ ตอบคำถาม แสดงบทบาทสมมติ สร้างสรรค์ผลงาน ทำให้นักเรียนฝึกทักษะการคิด การแสดงความคิดเห็น หาข้อตกลงของกลุ่ม ฝึกให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้สลับเปลี่ยนกันทำหน้าที่

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทโวลและคอมส์ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกการร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ

รวมทั้งการสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม เช่น ในกิจกรรมนี้ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน ผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าประโยชน์ของการอ่านมีอะไรบ้าง แล้วสรุปเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดมีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง และการวิพากษ์วิจารณ์

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการตามแนวคิดของแคทไวลและคอมส์ทำให้พัฒนานิสัยรักการอ่าน ครูจึงควรนำกระบวนการนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
2. โรงเรียนควรจัดหาหนังสือสำหรับนักเรียนให้มีหลายประเภท ต่างระดับความสามารถเพียงพอสำหรับนักเรียน รวมทั้งควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ เป็นการสร้างประสบการณ์ในการอ่านของนักเรียนให้กว้างขึ้น และเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน
3. ครูควรจัดหาสื่อที่น่าสนใจประกอบกับการอ่านหนังสือหรือบทอ่าน ซึ่งย่อมจะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น
4. ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้หลากหลายประเภท เพราะนักเรียนจะได้มีระยะเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละชั้นมากขึ้น โดยให้นักเรียนมีโอกาสเลือกหนังสือตามความสนใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกระบวนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของแคทไวลและคอมส์เพื่อพัฒนานิสัยรักการอ่านไปปรับและทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการทดลองเพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรม การอ่าน
3. ควรนำกระบวนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของแคทไวลและคอมส์ไปทดลองใช้กับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการเขียน